

Ötvened vasárnap

► 1Kor 12,31–13,13

Ajándékaink a megfelelő úton

A vasárnap jellege

Az egyházi esztendő újabb határához, böjtelő időszakának az utolsó állomásához érkeztünk, amely nemcsak böjt, hanem már a *via dolorosa* felé is irányítja tekintetünket. A vasárnap evangéliuma (Lk 18,31–43) és a hét igéje is ezt hangsúlyozza: „*Íme, felmegyünk Jeruzsálembe...*” (Lk 18,31) Az epistola (1Kor 12,31–13,13) – amely egyben most a textusunk is – erre a legkiválóbb útra vezet rá minket: az önfeláldozó szeretet Jézus Krisztusban valósult meg (HAFENSCHER 2010, 350. o.). A farsangi időszak vége pedig még inkább megerősítheti bennünk a hét témáját: „Vakságból isteni bölcseségre”. Levetkőzve álarcainkat, böjt felé igaz megteréssel készülhetünk (PRÖHLE 2018, 130–131. o.).

Kontextus

A perikópa üzenetének megértését segíti a kontextus figyelembevétel. A 13. fejezet, amelyet a szeretet

hymnuszának is nevezünk, a 12. és 14. fejezetek közé ágyazva a különböző karizmák összefüggésében ír a szeretetről (CSERHÁTI 2008, 580. o.). Korinthus az akkori Görögország fővárosa volt. A vallási pluralizmus és a nagyvárosi nyüzsgés jellemezte. Kikötővárosi adottságaiból is fakadóan nem az erkölcsös-ség megtestesítéséről volt híres. A Pál apostol által alapított gyülekezet ebben a környezetben élte meg mindennapjait, ahova ráadásul a széles skálán mozgó tévtanok is beszivároghattak. Tehát nagy volt a kihívás, azonban fő problémának mégis a gyülekezetben belüli viszálykodást, szakadásokat, pártoskodást és az egymással való versengést tekinthetjük. Köztudott, hogy több erkölcsi probléma is akadt, de amire válaszként született igeszakaszunk, az a lelki ajándékok túlzott megélése lehetett (uo. 17–41. o.).

Textus

Alapos exegézist láthatunk kommentárjainkban, ezért csak néhány olyan fontosabb kifejezést eme-

lek ki a textusból, amelyek segítik a perikópa átfogóbb megértését.

A 12,31 nemcsak átkötő/felvezető szereppel rendelkezik, hanem a szeretethimnusz megfoghatósága miatt is jelentős. Többnyire kétfajta értelmezéssel találkozunk, amelyekhez fontos elővennünk az eredeti görög szöveget: ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα τὰ μείζονα. Καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι.

Cserhádi Sándor azt írja, hogy nem mindegy, hogy a mondatban olvasható καὶ -t kötőszónak vagy határozószónak vesszük-e. Ha előbbinek (és), akkor a 12b a 12a-nak az automatikus folytatása, és a szeretet úgymond a kegyelmi ajándékok fölé van rendelve. Ha viszont határozószóként (is, egyszersmind) értelmezzük, akkor a szeretet erősíti, a megfelelő útra tereli a kegyelmi ajándékokat. (uo. 584. o.) David PRIOR szintén azt hangsúlyozza, hogy a lelki ajándékokra nézve kimondottan lényeges, hogy a saját erőnkől vagy pedig a szeretet által törekszünk-e rájuk (2020, 315. o.).

Így világossá válik, hogy a „legkiválóbb út” (ὑπερβολὴν ὁδὸν – mindent felülmúló út) azt jelenti, hogy az emberi élet legjobb ajándékai is csak a szeretettel együtt teljeseznek ki. Magától adódhat, de nem lehet elégszer hangsúlyozni, hogy itt nem csupán az emberi, hanem végig az isteni szeretetről, az agapéről van szó.

A 13,1-ben levő zengő érc (χαλκὸς ἤχων) és pengő cimbalom (κύμβαλον ἀλαλάζον) a pogány kultuszokban volt népszerű, amikor extázisba torkolló szertartásokat végeztek. Ezeket csak a látványosság, hangulatkeltés miatt használták, mélyebb üzenetük nem volt (BOLYKI 1998, 272. o.).

A 4–7. versekben az agapé-szeretet természetével találkozunk igen részletesen kifejtve (tizenöt ismérvet említ Pál), amely jellemzők a magyar fordításokban részben melléknévek. A görögben azonban csak igei formákkal találkozunk, még nagyobb hangsúlyt téve a cselekvő szeretetre.

A 8. versben található elmúlás (πίπτει) szó elesést, megbukást, érvényét veszttést is jelent.

A szeretettel ez viszont nem történik meg, hiszen örökké megmarad.

A 12. versben azért homályos tükörről van szó, mert az ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι kifejezés egy homályos (rejtélyes) látványt adó tükörré vonatkozik. Ez a szemléltetés visszautal a 9. versre, miszerint még töredékes az ismeretünk, de egyszer, amikor eljön a teljesség, az örökkévalóság, akkor úgy fogunk ismerni, ahogyan Isten ismer minket (BOLYKI 1998, 272. o.).

Végül a szeretethimnuszunk, de úgy gondolom, magának a Szentírásnak is az egyik leghíresebb mondatával találkozunk a 13. versben, amely átjárja az egész keresztény létet. Hit, remény, szeretet. Ezek közül pedig a legkiemeltebb a szeretet, amit már úgy is mondhatunk, hogy Jézus. Az előbbi kettőre természeténél fogva nem lesz szükségünk „odaát”, a jézusi szeretet viszont soha el nem fogy. Már most is megtapasztalható, és örökké megmarad.

Tehát a szeretet a korona mindenben. Jézus is tulajdonképpen erről beszél a legfőbb parancsolatoknál (Mk 12,28–34), amikor két különböző helyről idéz a Tórából, és mintegy újat hozva szétválaszthatatlanul összeköti az istenszeretetet az emberszeretettel. E kapcsolat alapját pedig az 1Jn 4,19-ben találjuk: „Mi azért szeretünk, mert ő előbb szeretett minket.”

Az igehirdetés felé

Textusunk sokoldalúsága miatt több alternatíva is lehetséges az igehirdetési vázlatunkhoz. Először is a szeretethimnusz – gazdagsága miatt – önmagában is kifejezhető anélkül, hogy nagyon elmélyednénk a karizmák kontextusában (könnyen bele lehet kavarodni a különleges lelki ajándékok mai értelmezésébe: pl. kontinucionista¹ vagy szeszacionista² álláspont). Ebben az

¹ Az a teológiai nézőpont, amely szerint a Szentlélek különleges kegyelmi ajándékai (pl. nyelveken szólás, prófétálás, gyógyítás) még a mai napig működnek.

² Az a teológiai nézőpont, amely szerint a Szentlélek különleges kegyelmi ajándékainak időszaka már elmúlt.

esetben adja magát a 13. fejezet hármias felosztásának részletes kifejtése. David Prior az 1–3. versnek A szeretet hiánya, a 4–7-nek A szeretet természete, a 8–13-nak pedig A szeretet végtelensége címet adta.

A korábbi előkészítőkből is álljon itt egy példa ugyanezen felosztás szerint a következő címekkel. SZABÓ Gyula (1966, 49–50. o.): 1. A szeretetet nem pótolja semmi. 2. A megszemélyesítetten cselekvő és fegyvelmező szeretet. 3. A szeretet sohasem szűnik meg.

Másrészről nagy kísértés lehet az is, hogy általánosságban beszéljünk a szeretetről, és egy ún. témaprédikáció felé vegyünk az irányt, részletesebben elemezve a szeretet fogalmát a Szentírás egésze alapján.

Úgy gondolom, egy harmadik úttal kerekébb, különlegesebb lehet igehirdetésünk az üzenet közvetítése szempontjából, hiszen jól átgondolva (átimádkozva) prédikációnkba az első két verzió is beültethető. Így megmaradva az általánosabb kegyelmi ajándékoknál, érdemes lehet mai gyülekezeti kontextusba helyezni gondolatmenetünket.

Igehirdetési vázlat

Útkeresés

Minden ember vágyódik a szeretetre. Adni és kapni is jó érzés. A korinthusi közösség nagyon aktív életet élt, ugyanakkor magukat bölcsnek tartók (1Kor 3,18) és másokat lenézők is voltak bizonyos esetekben. Mindez gyakran széthúzáshoz, egészségtelen versengéshez vezetett.

Igénk kontextusából kiindulva (ami tulajdonképpen az egész levél) engedjük be magunkat a gyülekezeti/egyházi közegbe. Krisztus testének (1Kor 12) tagjaiként különféle szolgálatokat vállalunk. De vajon megtaláljuk-e a megfelelő utat lelki ajándékaink aktivizálásához?

Manapság nagyon nehéz olyan önkéntesekre lelni, akik idejüket, energiájukat, akár pén-

züket nem sajnálva szívügyüknek tekintik az Isten missziójában való részvételt, a gyülekezeti élet építését. Tapasztalatom, ha valaki valamilyen feladatot, szolgálati területet kap, akkor nagyobb örömmel fog részt venni a közösség körforgásában is. Ezt mindig felüdítő látni, és úgy gondolom, hogy „vonzó” is az újonnan érkezők vagy keresők számára.

Ugyanakkor van egy veszélye is a szolgálatnak, bizonyágtételnek: amikor az „én” és amit „én csináltam” kerül előtérbe. Ilyen lehet például az, amikor valaki csak az énekkari fellépésekre (nem szeretem ezt a szót, sokkal inkább a szolgálatot) jön, kihagyva a próbákat, mondván, hogy ő úgyis tudja, nincs szüksége gyakorlásra. Ezzel a hozzáállással az a probléma, hogy így az illető nemcsak magát, hanem a társait is megfosztja a személyes kapcsolatok szépségétől.

Lelki ajándékaink életre keltése

A lelkiség megélése ugyanis nem csupán a személyes növekedésünket kell, hogy szolgálja, hanem a közösség épülését is. Pál apostol a korinthusi gyülekezetnek hangsúlyozza, hogy „*az ismeret fel-fuvalkodottá tesz, a szeretet pedig épít*” (1Kor 8,1). Ha a gyülekezet valóban Krisztus teste, akkor én csak egy vagyok a sok testrészt közül, és nézem a másik érdekét is, így kegyelmi ajándékaink a megfelelő útra terelődnek.

Hogyan tudok erre a lelki gondolkodásra rátérni? Hogyan tudok tehát igazán szeretni? Figyelemre méltó Karl BARTH felvetése, aki azt tanácsolja, hogy úgy olvassuk igezakaszunkat, hogy a szeretet szó helyett mindig Krisztust mondunk (1948, 362. o.). Azt gondolom, ez a különleges olvasat még jobban segíthet bennünket abban, hogy észrevegyük, nem a mi jófejségünk, tehetségünk, kedvességünk a döntő, hanem a Jézussal való kapcsolatunk.

Ennél a pontnál eljutunk oda, hogy rájövünk, valójában magunktól nem is tudunk szeretni. Lehet próbálkozni, de csak erőlködés lesz a vége, mert minden emberi szeretet valamilyen

szinten a maga hasznát lesi. Ennek okozója pedig nem más, mint a bűnöm. De tudom, hogy valaki áldozatos szeretetével vétkeimet megbocsátja, a kereszten elszenvedett halála által felém fordul.

Ötvened vasárnapján, böjt küszöbén már előrettekintünk a *via dolorosa* felé. Az evangéliumi lekciónk arról szól, hogy Jézus harmadszor beszél haláláról és feltámadásáról, és elindul a szenvedés útján. Ez az igazi szeretet, megváltásunk útja, amely átjárhatja énünket, behálózhatja hétköznapjainkat, és kimunkálja bennünk az agapé-szeretetet. Így megtalálhatjuk azt a legfőbb utat, amely a talentumainkat, szolgálati tevékenységünket is életre kelti.

A maradandó úton

CSERHÁTI Sándor a következőképpen fordítja a 8. verset: „...a szeretet soha el nem esik” (2008, 597. o.). Mit jelent ez? Azt, hogy minden bűnünk, esendőségünk, tökéletlenségünk ellenére elérhető számunkra az örökkévaló szeretet. Ez már más dimenzióba viszi a földi életünket is. Szólhatunk emberek vagy angyalok nyelvén, hegyeket mozdíthatunk el, lehetünk aktív, buzgó hívők, és még segíthetünk is a rászorulókon. De mit ér mindez az örökkévaló szeretet nélkül? Természetesen az előbb felsoroltak önmagukban hasznosak, de Krisztus hiányában ezekben az esetekben nem tudunk hitben növekedni, kiszorúak maradunk, Istentől távol. Ez pedig számos más helyzetben az embertársaink felé is meg fog mutatkozni.

A megfelelő, maradandó útra térés helyre teszi gondolatainkat, megmutatja helyünket a világban, munkánkban, szolgálatainkban, helyesen kezeli ajándékainkat. Sok mindent még nem értünk, homályosan látunk, de nyugodtak lehetünk: bűneinknél nagyobb Jézus szeretete. Ez soha nem múlik el, így mi sem esünk, bukunk el véglegesen. A maradandó örök valóság már most elérhető lehet számunkra, ha Isten útja a mi utunk is egyben.

További javaslatok az igehirdetéshez

Lekciók

Péld 9,10; Lk 18,31–43

Énekek

EÉ 442, 574

Illusztráció

GONDOLATOK

Megragadó számomra a húsleves képe. A húsleves előkészítése sok munkát, időt vesz igénybe, és ha jól sikerül, akkor bizony nagy sikert tudunk vele aratni szereteteink körében. Egyszer hallottam, hogy nem mindegy, hogyan tálaljuk. Lehetjük azt szépen az asztalra, vagy épp ellenkezőleg, nyakon önthetünk vele valakit, fájdalmat, sérülést okozva a másiknak.

A 2024-es esztendő igéje: „*Minden dolgok szeretetben menjen végbe.*” (1Kor 16,14) Éves programunk lehetne ennek az igének a tartalma január 1-től december 31-ig. Vagy egy életen át. Szeretett evangélikus gimnáziumomban, Nyíregyházán nyolc éven keresztül nap mint nap találkoztam ezzel az idézettel. Mélyen megjegyeztem.

2023-ban a debreceni nagyállomás lépcsőire a szeretethimnuszot írták fel. Miután megkoptt, nem sokkal később tartósabban újrafestették. A mi életünkben is újra és újra meg kell erősíteni ezeket a mondatokat.

VERS

Fabiny Tamás: *A szeretet himnuszának mai tolmácsolása*³

³ https://epa.oszk.hu/02300/02357/00008/pdf/EPA02357-Credo_05_1999_1-2_008-011.pdf.

Lackfi János: *Szeretethimnusz kicsit másképp*⁴

Felhasznált irodalom

BARTH, Karl 1948. *Die Kirchliche Dogmatik*. Band I/2. Evangelischer Verlag A. G., Zollikon–Zürich.

BOLYKI János 1998. A korinthusiakhoz írt első levél magyarázata. In: *Jubileumi kommentár. A Szentírás magyarázata*. 3. köt. Kálvin Kiadó, Budapest.

⁴ <https://www.facebook.com/lackfi/posts/a-szeretet-nemcsak-akar-szeretni-hanem-tud-isnemcsak-tud-szeretni-hanem-akar-isa/4235899989871458/>.

CSERHÁTI Sándor 2008. *Pál apostolnak a korinthusiakhoz írt első levele. Fordítás és magyarázat*. Luther Kiadó, Budapest.

HAFENSCHER Károly 2010. *Liturgia. A keresztény iszenteszlet protestáns megközelítésben, ökumenikus szellemben*. Luther Kiadó, Budapest.

PRIOR, David 2020. *The Message of 1 Corinthians. Life In The Local Church*. Inter-Varsity Press, London.

PRÖHLE Károly (szerk.) 2018. *Agenda. A Magyarországi Evangélikus Egyház lelkeszei számára*. Luther Kiadó, Budapest.

SZABÓ Gyula 1966. Ötvened vasárnapja. *Lelkipásztor*, 41. évf. 1. sz. 49–52. o.

■ HORVÁTH-HEGYI ÁDÁM

Böjt 1. vasárnapja

► Mt 4,1–11

Jézus megkísértése

A vasárnap jellege

Böjtelő vasárnapjai után következik a nagyböjti időszak (katolikus szóhasználat), latin elnevezéssel élve a *quadragesima*, a liturgikus év negyvennapos húsvét előtti böjtje. Hamvazószerdától nagyszombatig tartó időszak, mivel az egyház nem tekinti böjti napnak a vasárnapokat. A böjt-re vonatkozóan Jézus a Hegyi beszédben ad tanítást (Mt 6,16–18).

Nagyböjt első vasárnapjának neve *Invocavit* (egyházunk *Agendájában Invocavit* alakban szerepel). *Invocabit me et ego exaudiam eum...* – „Segítségül hív engem, ezért meghallgatom őt...” (Károli-ford.) A vasárnapi textust megerősíti a 91. zsoltár bátorítása, amely a templom pitvarán át a terhekkel érkező zarándok számára mondott papi imádság és áldás lehetett. A templomban menedéket keresőnek Isten szava a vigasz. Meghallgatásra talál a zarándok. Jézus megkísértésének

történetében újra hallunk idézni a 91. zsoltárból a sátán „átiratában”.

Jézus egész földi útja, különösen a Golgota felé közeledve építi a bizalmat bennünk Istenünk iránt, hogy atyai szeretettel vigyázza életünket. Jézus megkísértésének története a hit küzdelmére, kísértéseink fölismerésére és legyőzhetőségére hívja fel figyelmünket.

Amit a textusról tudni kell

A textus helye közvetlenül Jézus megkeresztelése után található a három evangéliumban. Miatán Jézus megkeresztelkedett Keresztelő János által a Jordánban, visszavonult a pusztába, ahol negyven napon át böjtölt (Mt 4,1–11; Mk 1,12kk; Lk 4,1–13). Márk csak említést tesz a kísértésről, Máté és Lukács Jézus mindhárom kísértését megemlíti, de Máté a második helyen lévő kí-